

Initiativärende om omständigheterna kring en intagens permission

---

Initiativet

Mot bakgrund av uppgifter i en tidningsartikel i Expressen fredagen den 21 april 2006 om omständigheterna kring en permission som beviljats en intagen i kriminalvårdsanstalten Kumla, AA, beslutade jag att inleda en utredning i saken.

Utredning

Kriminalvården, huvudkontoret, anmodades att yttra sig över omständigheterna kring den aktuella permissionen. Huvudkontoret lät med anledning därav inhämta ett yttrande från Region Mitt. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, genom generaldirektören BB, i huvudsak följande.

Sakförhållanden

Verkställighetsuppgifter om AA

AA dömdes den 16 november 1982 till livstids fängelse för mord. Han har därefter dömts den 10 oktober 1996 för olaga hot och den 19 maj 1998 för grov skadegörelse och narkotikabrott. Hans livstidsstraff har inte tidsbestämts.

Under sin verkställighet har AA medgivits ett stort antal utevistelser. Han har dock inte medgivits utevistelser på egen hand. Från år 2000 och fram till och med den 20 april 2006 har AA genomfört femton normalpermissioner med villkor om bevakning eller under åtföljande av personal. Av dessa femton har åtta genomförts under tiden september 2000–augusti 2003 och sju har genomförts under tiden april 2005–april 2006.

Av de särskilda villkor som gäller för AA:s verkställighet (beslutade av dåvarande Kriminalvårdsstyrelsen den 16 februari 2005) framgår att AA får beviljas normalpermission i form av dagpermissioner förenade med villkor om åtföljande av kriminalvårdstjänsteman (s.k. tillsynspermission), att äga rum varannan månad.

Aktuellt permissionsbeslut

Permissionen den 20 april 2006 var beslutad i enlighet med AA:s särskilda villkor. Det rörde sig alltså om en normalpermission i form av en dagpermission förenad med villkor om åtföljande av kriminalvårdstjänsteman. Det var alltså inte fråga om en s.k. lufthålspermission. Permissionen var även villkorad med bl.a. drog- och alkoholförbud. Enligt permissionsplanen ingick resa till Stockholm med bl.a. besök på restaurang Godthem.

En av målsägandena informerades inte om den förestående permissionen.

Författningsbestämmelser m.m.

Om permission m.m.

Av 32 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) följer bl.a. att en intagen kan beviljas tillstånd att lämna anstalten för viss kort tid (normalpermission), om det inte finns påtaglig fara för fortsatt brottslighet eller avsevärd fara för annat missbruk. Permission får också ges om det finns någon annan särskild anledning (särskild permission). Av samma bestämmelse följer att det för en permission får ställas de villkor som kan anses nödvändiga när det gäller vistelseort, anmälningsskyldighet eller annat. Vidare framgår att det, om noggrann tillsyn behövs, kan föreskrivas att den intagne skall vara ställd under bevakning.

Av 9 kap. 8 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt (KVFS 2006:20) (anstaltsföreskrifterna) följer att en permission skall vara bevakad, om det föreligger påtaglig risk för att en intagen kan komma att missköta permissionen eller begå brott under permissionen, men trots detta bör beviljas permission.

Av de allmänna råden till 9 kap. 4 § anstaltsföreskrifterna framgår att bevakad särskild permission i fall av långa oavbrutna frihetsberövanden kan beviljas vid ett tillfälle två år efter häktningsdagen och därefter en gång per år (s.k. lufthålspermission).

Enligt de till 9 kap. 7 § hörande allmänna råden i samma föreskrift kan som villkor för en permission – om förutsättningar för bevakning saknas – anges att den intagne i stället skall åtföljas av en kriminalvårdstjänsteman (s.k. tillsynspermission). Sådant villkor kan föreskrivas om den intagne bedöms vara i behov av stöd av medföljande personal för att kunna genomföra permissionen enligt uppgjord plan.

Om målsägandeinformation

Om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid, skall målsäganden enligt 35 § KvaL tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om den intagne t.ex. får permission.

Kriminalvårdens bedömning

Genomförandet av permissionen

Vid en bevakad permission skall enligt Kriminalvårdens interna regelverk tjänstemännen bevaka den intagne kontinuerligt på ett sådant sätt att tjänstemännen kan förhindra att den intagne avviker eller begår brott. Villkoret om att AA skulle åtföljas av kriminalvårdstjänsteman under permissionen innebär däremot enligt samma regelverk att tjänstemännen skall förhålla sig på ett sådant sätt att de har möjlighet att upptäcka om den intagne avviker, begår brott eller bryter mot permissionsplan eller villkor.

Under permissionen bröt AA bl.a. mot villkoret om alkoholförbud, vilket uppmärksammades av de medföljande tjänstemännen. Enligt anstalten Kumlas instruktion skulle tjänstemännen i det uppkomna läget snarast ha meddelat anstalten om vad som hänt. Så skedde dock inte. Personalens agerande kan även ifrågasättas i andra avseenden. Kriminalvårdens personalansvarsnämnd har den 7 juni 2006 beslutat att anmäla de medföljande tjänstemännen till åtal.

Målsägandeinformation

I ärendet är klarlagt att den berörda målsäganden inte informerades om permissionen. Den tjänsteman som ansvarade för arbetsuppgiften har uppfattningen att hon måste ha gjort ett aktivt val när hon underlät att underrätta målsäganden i fråga. Uppgifterna om samtliga målsägande finns på samma dokument. Tjänstemannen har en minnesbild av att hon kan ha talat med den aktuella målsäganden vid ett tillfälle och då uppfattat att han endast ville bli informerad i de fall AA medgavs utevistelse på egen hand. Mot bakgrund av dessa uppgifter kan Kriminalvården inte med säkerhet säga att myndigheten brustit när det gäller

underrättelseskyldigheten. Kriminalvården har dock i vart fall brustit i att dokumentera i vilka avseenden målsäganden hade sagt sig inte vilja bli informerad.

Vidtagna åtgärder och förändring av rutiner

Vid anstalten Kumla medverkar numera en tjänsteman från enheten för inre säkerhet vid s.k. tillsynspermissioner, vilket tidigare skett endast vid bevakade permissioner. Krav ställs numera också på att de resplaner som fastställs skall vara betydligt mer konkreta och detaljerade än vad som var fallet vid den aktuella permissionen. Vidare har införts att kriminalvårdschefen eller hans ställföreträdare alltid skall informeras inför beslut om permission för vissa intagna.

Jag har vidare granskat delar av AA:s behandlingsjournal samt de beslut som Kriminalvården (tidigare Kriminalvårdsstyrelsen) fattat om AA:s särskilda villkor.

Bedömning

Av de allmänna råden i 9 kap. Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt (KVFS 2006:20) följer att en intagen under en normalpermission t.ex. skall kunna besöka sitt hem och sina anhöriga samt utföra andra aktiviteter som går att planera in under permissionen. För att upprätthålla en individanpassad kontrollnivå i samband med permissioner skall dessa förenas med adekvata villkor om t.ex. vistelseort och förbud att nyttja alkohol och andra berusningsmedel.

AA hade vid det aktuella tillfället beviljats en normalpermission förenad med villkor om åtföljande av kriminalvårdstjänstemän. Permissionen var även villkorad med bl.a. drog- och alkoholförbud. Enligt permissionsplanen ingick resa till Stockholm med bl.a. besök på restaurang Godthem.

AA är dömd för synnerligen allvarlig brottslighet till ett ännu inte tidsbestämt livstidsstraff. Han har dessutom återfallit i ny brottslighet under sin verkställighet. Mot den bakgrunden kan det enligt min mening ifrågasättas om AA under sina permissioner bör tillåtas att vistas på platser som kan innebära säkerhetsrisker, t.ex. välbesökta restauranger och allmänna platser med större folkmängder. Vilka villkor som skall ställas i samband med en permission är emellertid en fråga som det åligger Kriminalvården att pröva i varje enskilt fall. Jag avstår därför från att göra några ytterligare uttalanden i denna del.

De tjänstemän som åtföljde AA under permissionen hade bl.a. till uppgift att kontrollera att AA inte avvek, begick brott eller bröt mot sin permissionsplan och de med denna förenade villkoren. Om så skedde skulle de genast kontakta anstalten Kumla. Av utredningen i ärendet framgår att tjänstemännen gravt har åsidosatt sina tjänsteåligganden. Med hänsyn till att Kriminalvården har anmält de medföljande tjänstemännen till myndighetens personalansvarsnämnd som beslutat att anmäla dem till åtal finner jag dock inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder.

Vad gäller den uteblivna målsägandeinformationen har det inte gått att klarlägga om myndigheten har brustit i sin underrättelseskyldighet. Klart är emellertid att den ansvariga tjänstemannen har brustit i att dokumentera i vilka avseenden den

berörde målsäganden har sagt sig vilja bli informerad. För detta kan myndigheten inte undgå kritik.

Avslutningsvis vill jag framhålla att det inträffade inte enbart har inneburit säkerhetsrisker utan också varit ägnat att skada allmänhetens förtroende för kriminalvården. Jag ser således mycket allvarligt på det inträffade.